

Motion till riksdagen 2022/23:2201

av Mikael Larsson m.fl. (C)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Att Sverige är ett land som bygger säkerhet med andra har varit grunden för svensk säkerhets- och försvarspolitik sedan alliansregeringens dagar. Men det är först nu, genom det kommande svenska Natomedlemskapet, som riktig kraft sätts bakom orden. Fullföljandet av den svenska Natoansökan är, jämte ett fortsatt kraftfullt EU-svar på Rysslands krig, de viktigaste säkerhetspolitiska frågorna innevarande mandatperiod. Centerpartiet har under lång tid påtalat vikten av att Sverige går med i Nato och fick under 2020 också stöd för vår politik i riksdagen, då det beslutades att Sverige bör uttala en Natooption i sin säkerhetspolitiska linje. Detta visade sig vara viktigt när läget blev skarpt i samband med Rysslands anfall av Ukraina, samt då de hotade oss och flera andra europeiska länder i februari 2022. Centerpartiet kommer fortsatt att vara en konstruktiv samarbetsröst när det rör svenskt Natomedlemskap.

På samma sätt kommer Centerpartiet också framgent vara en konstruktiv röst när det gäller att öka försvarsanslagen till 2 procent av BNP, för att höja svensk försvarsförmåga och krigsdugligheten i krigsförbanden och samtidigt nå upp till Natos målsättningar. Inget Natoland ska kunna anklaga Sverige för att inte ta vår del av ansvaret för vår egen och Natos säkerhet. Det är en trovärdighetsfråga. För Centerpartiets del följer det en sedan många år inslagen väg, där vi först som en del av Försvarsgruppen (2015–2018), bestående av regeringen, Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna (del av perioden), och sedan som samarbetsparti till regeringen tillsammans med Liberalerna mellan 2019 och 2021, haft en avgörande roll för att säkerställa ekonomiska förstärkningar till försvaret. Försvarets förmågehöjning är nödvändig och

viktig. Nu behöver de beslut som fattats genomföras kommande år och regeringen behöver säkerställa att dess styrning leder mot fattade beslut.

Samtidigt som försvarsanslagen ökar är det viktigt att de fördyrningar som aviserats för de nya ubåtarna och Gripenplanen inte ska få urholka andra beslutade och kommande satsningar och investeringar. Objektsramar, som på regeringens förslag fastställs av riksdagen, ska införas för stridsflygförmågan och undervattensförmågan. Det är viktigt att Försvarsmakten och övriga myndigheter i det militära försvaret arbetar utifrån principen utformning i enlighet med avdelad ekonomi, det som på engelska benämns design to cost. Det innebär att anskaffning av materiel såväl som förbandsverksamheten måste anpassas efter tillgängliga medel, till exempel när det kommer till volym och kravspecifikationer. I takt med att försvarsekonomin växer ser vi också ökade möjligheter att villkor och incitamentsstrukturer utvecklas och blir så pass bra att personalen väljer att stanna kvar, eller komma tillbaka. Personalen är Försvarsmaktens viktigaste resurs i utvecklingen av försvarsförmågan.

Natomedlemskapet kommer att innebära en omställning för svenskt försvar, som kommer att vara pågående över tid. I ett kortsiktigt perspektiv är det viktigt att helheten i totalförsvarspropositionen 2021–2025 genomförs. Därtill är det vår mening att ökade ekonomiska anslag i och med Natomedlemskapet kortsiktigt i första hand ska gå till att finansiera de nödvändiga investeringar som finns definierade i totalförsvarspropositionen, men som då inte finansierades. Det skulle öka försvarsförmågan ytterligare i armén, i flygvapnet och inte minst i marinen. Det är helt nödvändigt.

Därtill blir kommande försvarsberedning viktig för att ytterligare blicka framåt och fortsatt höja ambitionsnivån och möta de förändrade krav som ett Natomedlemskap kommer innebära efter 2025. Här blir Försvarsmaktens underlag viktiga ingångsvärden. Natos samlade behov kommer behöva vara styrande i stor mån. För Centerpartiets del ser vi att Östersjökusten och hela Östersjön kommer bli än mer strategiskt viktiga och att Sverige kommer få en viktig roll i försvaret av desamma, tillsammans med övriga Östersjöstater. På samma sätt ser vi att områdena kring Arktis och Barents hav också kommer vara strategiskt viktiga för Sverige att bidra i försvaret av. Här blir inte minst vinterförmågan viktig att fortsätta utveckla. Skyddet av viktiga färdleder, inte minst kopplat till varuflöden till och från Göteborgs hamn, kommer att behöva stärkas. Den nordiska och nordisk-baltiska dimensionen och samarbetet kommer fördjupas allt mer och svenskt försvar integreras i en större Natohelhet.

Över tid behöver också cybersäkerheten stärkas ytterligare, inom Försvarsmakten och resten av samhället, på bredden och spetsen.

Krisberedskap och utvecklingen av det civila försvaret

Rysslands krig i Ukraina och de hybridattacker vi dagligen ser innebär stora utmaningar också för svensk fredstida krisberedskap och det har visat på vikten av att snabbt vidta ytterligare åtgärder för att bygga upp ett modernt civilt försvar med åtgärder som gör skillnad på både kort och lång sikt. Vi är positiva till den nya struktur för civilt försvar som började gälla den 1 oktober men ser att ytterligare åtgärder kommer behövas, inte minst vad gäller kommuners och regioners roll och förutsättningar i helheten samt MSB:s roll.

Centerpartiet förhandlade inom ramen för vårt samarbete med den socialdemokratiskt ledda regeringen förra mandatperioden fram inriktningen för totalförsvaret som en del av försvarsbeslutet 2020. Vi stod också bakom de ekonomiska förstärkningar

som gjordes men ser nu, givet den aktuella utvecklingen med Rysslands krig i Ukraina, att ytterligare ekonomiska förstärkningar behövs under mandatperioden. Vi ser tydliga behov av att stärka cybersäkerheten, av investeringar för att skydda samhällsviktig infrastruktur lokalt, regionalt och nationellt, och vi ser behov av att säkerställa kompetens- och personalförsörjningen både i kris och under höjd beredskap. Vi ser ett behov av att fortsätta utveckla befolkningsskyddet och räddningstjänstens förutsättningar att verka under höjd beredskap. Vi ser ett behov av att bygga motståndskraft i grunden och av att dra nytta av de gröna näringarna för att stärka förnödenhetsförsörjningen, bygga motståndskraft och minska beroendet av utländsk olja och gas. Vi ser ett behov av fortsatt samarbete med näringslivet både på nationell och på regional nivå, på lika villkor och med ömsesidig insikt om beroenden och mervärden.

Centerpartiet kommer fortsätta att driva på för att nödvändiga förändringar kommer på plats, att de beslut som redan fattats av riksdagen får genomslag och blir verklighet och att än mer görs. När ökade krav ställs på kommuner och regioner behöver finansieringsprincipen fortsatt få genomslag. Kommuners och regioners beredskap och skydd för samhällsviktig verksamhet utgör grunden för motståndskraften i vårt lands civila försvar.

Stärk energisektorns motståndskraft

I det pågående kriget i Ukraina har Ryssland vid upprepade tillfällen genomfört såväl cyberattacker som fysiska attacker mot energisektorn. Även energisektorn i EU och Sverige har attackerats digitalt under det senaste året. Att energisektorn används strategiskt som pjäs i säkerhetspolitikens spel har varit tydligt de senaste åren. Ett exempel på detta är när Ryssland har använt minskade gasleveranser som medel för att nå strategiska mål. Inom energisektorn finns det därför en stor och befogad oro för hotbilden mot energiinfrastrukturen i Sverige och avsaknaden av förmågor att stå emot dessa. Störningar i energisektorn i Sverige kan dessutom ge kaskadeffekter i Europa, då Sverige är en avgörande leverantör till kontinenten. Därför är Sveriges energisektor i ett särskilt utsatt läge. Diskrepansen mellan hotbild och förmågor är stor. Ett stort problem är avsaknad av information och samarbete mellan energiföretagen och myndigheterna, något som påverkar förmågan negativt.

Energimyndigheten och MSB måste gemensamt bidra till att stärka motståndskraften i energisektorn genom att förenkla informationsdelning mellan operatörer samt mellan operatörer och myndigheter. Samtidigt måste tillsynsverksamheten skärpas för att säkra kontinuitet vid attacker, och sårbarheter behöver kartläggas. Dessutom måste myndigheterna säkra att aktörerna i sektorn gemensamt övar på händelser med bortfall av it. På så sätt kan motståndskraften i svensk energisektor stärkas rejält, och diskrepansen mellan hotbild och förmåga minska.

Centerpartiets överväganden

Tabell 1 Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	51 453 048	±0
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 501 512	±0
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	27 949 405	±0
1:4 Forskning och teknikutveckling	951 905	±0
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11 638	±0
1:6 Totalförsvarets plikt- och provningsverk	351 386	±0
1:7 Officersutbildning m.m.	268 034	±0
1:8 Försvarets radioanstalt	1 927 077	-50 000
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	262 457	±0
1:10 Nämnder m.m.	7 286	±0
1:11 Försvarets materielverk	3 204 537	±0
1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	10 984	±0
1:13 Myndigheten för Totalförvarsanalys	50 000	±0
2:1 Kustbevakningen	1 488 971	±0
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850	±0
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580	±0
2:4 Krisberedskap	1 380 608	±0
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	426 671	±0
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 480 372	25 000
2:7 Statens haverikommission	49 611	±0
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	124 066	±0
2:9 Rakel Generation 2	62 694	±0
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	456 238	±0
Summa	93 952 930	-25 000

För att finansiera en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft föreslås anslag 1:8 minska med 50 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 50 miljoner kronor per år från och med år 2024. Förslaget innebär en substantiell förstärkning, jämfört med nu gällande regler, på 153, 255 respektive 458 miljoner kronor.

Anslag 2:6 föreslås öka med 25 miljoner kronor år 2023, till följd av Centerpartiets förslag om en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 25 miljoner kronor per år från och med år 2024.

Mikael Larsson (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Kerstin Lundgren (C)